

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.411.4.4.2024

Pani
Małgorzata Grabowska
Dyrektor
Dom Dziecka Jaś w Dębicy
ul. Gawrzyłowska 33a, 39-200 Dębica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/004 Realizacja zadań opiekuńczo wychowawczych w domach dziecka w latach 2022-2024 oraz
sprawdzenie wykonania wniosków pokontrolnych sformułowanych w ramach kontroli P/21/089
Realizacja zadań opiekuńczo-wychowawczych w domach dziecka.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Dom Dziecka Jaś w Dębicy ¹ , ul. Gawrzyłowska 33a, 39-200 Dębica.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Grabowska - Dyrektor Domu Dziecka Hanka w Dębicy na podstawie statutu <i>Domu Dziecka Jaś</i> ² od 1 marca 2021 r. kieruje Domem Dziecka Jaś w Dębicy.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja procesu udzielania pomocy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. 2. Realizowanie działań opiekuńczo-wychowawczych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2024 (badaniami kontrolnymi mogą być objęte również dowody sporządzone przed tym okresem, a dotyczące zagadnień objętych kontrolą).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Agnieszka Pomykała, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/125/2024 z 17 września 2024 r. (akta kontroli: tom I str. 3-9)

¹ Dalej: Dom Dziecka Jaś, Dom Dziecka lub Placówka.

² § 5 statutu Domu Dziecka Jaś w Dębicy. Uchwała nr XXII.184.2020 Rady Powiatu Dębickiego z dnia 5 października 2020 r. w sprawie przekształcenia Domu Dziecka Hanka w Dębicy poprzez wydzielenie z niego nowej jednostki organizacyjnej oraz zapewnienia wspólnej obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej placówek opiekuńczo-wychowawczych. Dalej: Dyrektor.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli⁴ ocenia pozytywnie realizację działań opiekuńczo-wychowawczych w Domu Dziecka Jaś.

Dom Dziecka będący placówką opiekuńczo-wychowawczą spełniał wymogi dotyczące miejsca prowadzenia określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej*⁵. W Placówce zapewnione zostały warunki lokalowe określone w rozporządzeniu *Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*⁶. Dzieci miały zgodne ze standardami dobre warunki do życia, nauki i zabawy. Pracownicy Domu Dziecka posiadali wymagane kwalifikacje, pozwalające na należyte wypełnianie obowiązków. Korzystali ze szkoleń, kursów podnoszących ich kompetencje oraz brali udział w spotkaniach wychowawców, których celem było m.in. udzielanie sobie wzajemnego wsparcia w rozwiązywaniu napotykanym problemów wychowawczych oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

Dom Dziecka prawidłowo realizował działania opiekuńczo-wychowawcze. Proces udzielania pomocy został zorganizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami *ustawy o pieczy zastępczej* i *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej* oraz regulacjami wewnętrznymi. Realizowane działania opiekuńczo-wychowawcze były adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb dzieci, odpowiadały problemom i działaniom wskazanym w m.in. w diagnozach psychofizycznych i planach pomocy. Dzieciom odpowiednio do stwierdzonych potrzeb zapewniono udział w zajęciach terapeutycznych, w tym: w terapii pedagogicznej, psychologicznej i zajęciowej oraz zajęciach rewalidacyjnych i treningu umiejętności społecznych. Liczba wychowanków uczestniczących w zajęciach opiekuńczych i wychowawczych, prowadzonych przez pedagoga, psychologa lub osobę prowadzącą terapię, podczas kierowania procesem wychowawczym nie przekraczała limitów wynikających z przepisów *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*, a także odpowiadała potrzebom oraz rodzajowi prowadzonych zajęć. Prawidłowo przeprowadzano okresowe oceny sytuacji dziecka z zachowaniem terminów określonych w *ustawie o pieczy zastępczej*. W Placówce prowadzono adekwatne do potrzeb działania reintegracyjne, których celem było umożliwienie powrotu dzieci do rodzin biologicznych. Nie ograniczały się one do umożliwienia kontaktu dzieci z rodzicami, lecz polegały także na podejmowaniu szeregu działań ukierunkowanych na naprawę sytuacji rodzinnej. Prowadzone w Placówce działania zmierzające do usamodzielnienia przygotowywały dzieci do prawidłowego uczestnictwa w życiu społecznym, samodzielności zawodowej oraz życia zgodnego z powszechnie obowiązującymi normami prawnymi i społecznymi.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: NIK.

⁵ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, ze zm.), dalej: *ustawa o pieczy zastępczej*.

⁶ Art. 18 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. *w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej* (Dz. U. Nr 292, poz. 1720 ze zm.), dalej: *rozporządzenie w sprawie pieczy zastępczej*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

OBSZAR

Organizacja procesu udzielania pomocy w placówkach opiekuńczo wychowawczych.

Opis stanu faktycznego

1. Dom Dziecka działał na podstawie zezwolenia Wojewody Podkarpackiego⁷ z 22 lutego 2021 r.⁸, jako całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego. Zgodnie z zezwoleniem, regulaminem organizacyjnym z 13 maja 2021 r.⁹ oraz statutem z 5 października 2020 r.¹⁰, placówka miała zapewniać dziecku całodobową opiekę i wychowanie, zaspokajając jego niezbędne potrzeby emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne. Placówka miała realizować przygotowany plan pomocy dziecku, umożliwiać kontakt dziecka z rodzicami i innymi bliskimi (chyba, że sąd postanowił inaczej), podejmować działania w celu powrotu do rodziny, zapewniać dostęp do kształcenia dostosowanego do wieku i możliwości rozwojowych, obejmować działaniami terapeutycznymi oraz zapewniać korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

(akta kontroli: tom I str. 5-31)

W latach 2022-2024 w Placówce przebywał jeden wychowanek z orzeczeniem o niepełnosprawności¹¹. Dziecko zostało przeniesione z Domu Dziecka Hanka¹², w którym umieszczono go wraz z rodzeństwem postanowieniem Sądu Rejonowego Dębicy z 29 czerwca 2017 r. oraz skierowaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Dębicy¹³. W latach 2022-2024 zapewniono mu zajęcia terapeutyczne (w tym: terapię autyzmu i zajęcia rewalidacyjne, terapię pedagogiczną, zajęciową, zajęcia kompensacyjne, trening umiejętności społecznych) oraz udział w zajęciach realizowanych w ramach *Programu Ku dorosłości*, zajęcia sportowe (w tym: na basenie). Dom Dziecka zapewniał przyjmowanie dzieci przez całą dobę.

(akta kontroli: tom I str. 35-75)

2. Wojewoda 22 lutego 2021 r. wydała, decyzję¹⁴ zezwalającą z dniem 1 marca 2021 r. Powiatowi Dębickiemu na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo wychowawczej typu socjalizacyjnego z regulaminową liczbą 10 miejsc w celu świadczenia pomocy dzieciom, zgodnie z jej typem, na poziomie obowiązującego standardu. Wojewoda na podstawie art. 106 ust. 3 i 3a *ustawy o pieczy zastępczej* zezwoliła na funkcjonowanie w jednym wielorodzinnym budynku dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego (Dom Dziecka Jaś i Dom Dziecka Hanka). Placówki nie mieściły się na jednej nieruchomości gruntowej i w jednym budynku z izbą wytrzeźwień, ani innymi podmiotami zapewniającymi całodobową opiekę, wymienionymi w art. 106 ust. 2a *ustawy o pieczy zastępczej*. Lokale, w których mieściły się Dom Dziecka Jaś i Hanka stanowiły odrębne nieruchomości w rozumieniu przepisów ustawy z 24 czerwca 1994 r. o *własności lokali*¹⁵. Dom

⁷ Dalej: Wojewoda.

⁸ Decyzja z dnia 22 lutego 2021 r., znak: S-I.9423.3.1.2021.EJ.

⁹ Uchwała Nr 430/2021 Zarządu Powiatu Dębickiego z dnia 13 maja 2021 r. w sprawie przyjęcia *Regulaminu Organizacyjnego domu Dziecka „Jaś” w Dębicy*, dalej: regulamin organizacyjny.

¹⁰ Załącznik do uchwały nr XXII.184.2020 Rady Powiatu Dębickiego z dnia 5 października 2020 r. w sprawie przekształcenia Domu Dziecka Hanka w Dębicy poprzez wydzielenie z niego nowej jednostki organizacyjnej oraz zapewnienia wspólnej obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej.

¹¹ Zaburzenia ze spektrum autyzmu.

¹² Z dniem 1 marca 2021 r.

¹³ Dalej: PCPR w Dębicy.

¹⁴ Decyzja S-I.9423.3.1.2021. EJ.

¹⁵ Dz.U. z 2021 r. poz. 1048.

Dziecka mieścił się w samodzielny lokalu mieszkalnym wydzielonym trwałymi ścianami z osobnym wejściem z posesji. Ustanowienia odrębnej własności lokalu dokonano 7 października 2020 r. aktem notarialnym oraz wpisem w księdze wieczystej.

(akta kontroli: tom I str. 10-12, 76-92)

3. W Domu Dziecka zapewniono warunki lokalowe określone w § 18 ust. 3 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*. W Placówce znajdowały się m.in.:

- cztery pokoje mieszkalne (z tego: jeden pokój dwuosobowy i trzy pokoje trzyosobowe). W każdym pokoju mieszkalnym były w odpowiedniej ilości łóżka, biurka, lampki nocne oraz meble (w tym: regały, komody, szafy), w których wychowankowie mogli przechowywać rzeczy osobiste. Pokoje były właściwie oświetlone;
- aneks kuchenny, wyposażony w szafki kuchenne, mikrofalówkę, lodówkę i zmywarkę;
- świetlica, stanowiąca wspólną przestrzeń, wyposażona w stół z krzesłami do spożywania posiłków, kanapę, ławę, telewizor, konsolę do gier;
- dwie łazienki i toaleta z umywalką. Jedna z łazienek była w trakcie remontu. W użytkowanej łazience znajdował się prysznic, toaleta, umywalka i pralka. W wyremontowanej łazience mieściły się trzy pomieszczenia. W jednym znajdował się prysznic z toaletą i umywalką, w drugim osobna toaleta z umywalką, a w trzecim pralka z elektryczną suszarką do ubrań.

Dzieciom zapewniono warunki do życia i nauki. W Placówce znajdowało się miejsce do prania oraz suszenia rzeczy osobistych. Każdy z domów dziecka znajdujący się w tym samym budynku posiadał m.in.: odrębne wejście, kuchnię (aneks kuchenny), toalety, łazienki, pokoje mieszkalne oraz pomieszczenie do wspólnego spędzania czasu. Wychowankom zapewniono możliwość swobodnego i bezpiecznego przemieszczania się, korzystania z sanitariatów w sposób zapewniający poczucie bezpieczeństwa i intymności. W Placówce nie było barier i ograniczeń przy wejściu i wyjściu do i z budynku.

(akta kontroli: tom I str. 90-94, tom II str. 338-339)

4. W latach 2022-2024 liczba dzieci przebywających w tym samym czasie nie przekraczała ustawowego limitu 14 osób. W Domu Dziecka zgodnie z decyzją Wojewody zezwalającą na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo wychowawczej typu socjalizacyjnego mogło przebywać w tym samym czasie 10 wychowanków. Przekroczenie regulaminowej liczby dzieci nastąpiło w związku z przyjęciem trójki dzieci (rodzeństwa) w trybie zabezpieczenia. Dzieci zostały dowieszone do Domu Dziecka 19 kwietnia 2022 r. z powodu śmierci ojca. Przekroczenie regulaminowej liczby wychowanków przebywających w tym samym czasie w Placówce miało miejsce czterokrotnie tj.: w okresach:

- od 19 kwietnia 2022 r. do 30 czerwca 2022 r. - 13;
- od 1 lipca 2022 r. do 25 września 2022 r. - 12;
- od 26 września 2022 r. do 8 listopada 2022 r. - 11;
- od 31 marca 2023 r. do 31 grudnia 2024 r. - 11.

Zmniejszenie liczby podopiecznych przebywających w tym samym czasie w Domu Dziecka było spowodowane opuszczeniem go w związku usamodzielnieniem się dwóch wychowanków oraz z powrotem jednego dziecka pod opiekę rodziców biologicznych.

Trójka rodzeństwa została umieszczona w Placówce 19 kwietnia 2022 r. na podstawie art. 15zzzzz ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób

*zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*¹⁶. Na przyjęcie od 31 marca 2023 r. jednego dziecka ponad regulaminową liczbę wychowanków Wojewoda z uwagi na wystąpienie przesłanek opisanych w art. 95 ust. 3a *ustawy o pieczy zastępczej* wydała stosowne zezwolenie.

(akta kontroli: tom I str. 95-105, 250-260)

5. Zapisy dotyczące wieku dzieci umieszczanych w Domu Dziecka znajdujące się w regulaminie organizacyjnym były zgodne z art. 35 ust. 1 oraz art. 95 ust. 1 i 2 *ustawy o pieczy zastępczej*. W Placówce od 19 kwietnia 2022 r. do 30 września 2024 r.¹⁷ przebywało jedno dziecko poniżej 10 roku życia. Dziecko zostało umieszczone w Domu Dziecka z dwójką starszego rodzeństwa przez Sąd Rejonowy w Dębicy.

(akta kontroli: tom I str. 13-31, 101-105)

6. Domem Dziecka kierowała na podstawie uchwały Rady Powiatu Dębickiego z 5 października 2020 r. w sprawie *przekształcenia Domu Dziecka Hanka w Dębicy poprzez wydzielenie z niego nowej jednostki organizacyjnej oraz zapewnienia wspólnej obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej placówek opiekuńczo-wychowawczych* Dyrektor Domu Dziecka Hanka. Placówka ta była jednostką zapewniającą obsługę administracyjną, finansową i organizacyjną obu domom dziecka. Dyrektor kierowała Domem Dziecka przy pomocy wychowawcy-koordynatora. Na stanowisku Dyrektora zatrudniono osobę spełniającą wymogi określone w art. 97 ust. 1 i 3 *ustawy o pieczy zastępczej*. W latach 2022-2024 wszyscy zatrudnieni wychowawcy posiadali wymagane kwalifikacje. W okresie objętym kontrolą w Placówce nie zatrudniano opiekunów dziecięcych, pracowników socjalnych oraz nie korzystano z pomocy wolontariuszy. Wszyscy pracownicy Placówki byli zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. Wszystkie osoby, które pracowały z dziećmi w latach 2022-2024 spełniały wymogi określone w art. 98 ust. 3 *ustawy o pieczy zastępczej*. Dyrektor wprowadziła zarządzeniem z 12 sierpnia 2024 r. *Standardy Ochrony Małoletnich w Domu Dziecka Jaś w Dębicy*¹⁸, w których określono sposób postępowania w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich oraz zasady rekrutacji personelu. Wszyscy wychowawcy zapoznali się z zapisami tego zarządzenia i zobowiązali się do jego przestrzegania.

(akta kontroli: tom I str. 5-8, 32, 106, 121-122, 163-192)

Obsługę Domu Dziecka Jaś w zakresie zadań pedagoga zgodnie z regulaminem organizacyjnym pełnił pedagog zatrudniony w Domu Dziecka Hanka posiadający wymagane kwalifikacje. Zajęcia terapeutyczne w Placówce (w tym: terapię pedagogiczną, zajęciową, autyzmu, ręki, umiejętności społecznych) prowadzili Dyrektor, pedagog oraz wychowawcy posiadający odpowiednie kwalifikacje¹⁹. Dyrektor, pedagog oraz trzech wychowawców ukończyli studia podyplomowe (w tym: z logopedii; spektrum autyzmu - diagnozy, terapii i edukacji; resocjalizacji i terapii pedagogicznej; socjoterapii, diagnozy i terapii pedagogicznej; negocjacji i mediacji; oligofrenopedagogiki - edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną, profilaktyki uzależnień).

(akta kontroli: tom I str. 13-31, 106-120, 123-161)

W latach 2022-2024 wychowawcy zatrudnieni w Domu Dziecka uczestniczyli łącznie w siedmiu szkoleniach, z tego:

¹⁶ Dz.U. z 2024 r. poz. 340.

¹⁷ W tym dniu ukończył 10 lat.

¹⁸ Zarządzenie nr 2 Dyrektora Domu Dziecka Hanka z dnia 12 sierpnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia Standardów Ochrony Małoletnich w Domu Dziecka Jaś w Dębicy, dalej: Standardy Ochrony Małoletnich.

¹⁹ W tym do prowadzenia: terapii zajęciowej, terapii ręki, terapii autyzmu, behawioralnej, terapii pedagogicznej, logopedycznej, zajęć rewalidacyjnych, treningu umiejętności społecznych.

- w 2022 r. w trzech po pięciu wychowawców (*Odpowiedzialność prawna nieletnich - czyny zabronione prawem; Cyberbezpieczeństwo dzieci; Narkotyki, dopalacze i współczesne uzależnienia*);
- w 2024 r. w czterech po jednym wychowawcy (*Więzi jako czynnik chroniący rozwój dziecka; Zrozumieć autyzm; Budowanie poczucia własnej wartości u dzieci i młodzieży; Emocje i motywacja*).

W 2023 r. wychowawcy nie uczestniczyli w żadnym szkoleniu zewnętrznym. Dyrektor wyjaśniła, że podczas posiedzeń Zespołu Wychowawczego przeprowadziła szkolenia dla wychowawców z zakresu tworzenia tablicy motywacyjnej dla podopiecznych oraz problematyki wypalenia zawodowego.

(akta kontroli: tom I str. 162, 193-194, 221-226)

W latach 2022-2024 Dom Dziecka na podstawie zawartych czterech umów²⁰, miał zapewnioną współpracę z psychologiem. W umowach określono zakres współpracy z psychologiem, który obejmował m.in. diagnozowanie, terapię wychowanków oraz prowadzenie arkuszy badań i obserwacji psychologicznych.

Według wyjaśnień Dyrektora współpracowano również z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Dębicy, gdzie wykonywano diagnozy w celu ustalenia orzeczenia do kształcenia specjalnego lub wydania opinii psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli: tom I str. 193-194, 195-209)

W latach 2022-2024 w Placówce odbyło się 17 spotkań wychowawców (z tego: w 2022 r. - 7; w 2023 r. - 6; w 2024 r. - 4), w czasie których udzielali sobie wzajemnego wsparcia. Na spotkaniach przekazywano wiedzę zdobytą w trakcie szkoleń dotyczącą rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży. Omawiano m.in. problemy wypalenia zawodowego i metody radzenia sobie z nim oraz przekazywano informacje dotyczące miejsc, gdzie osoby doświadczające kryzysu psychicznego mogły uzyskać pomoc.

(akta kontroli: tom I str. 210-228)

7. W latach 2022-2024 w Domu Dziecka przeprowadzono cztery kontrole (z tego: w 2023 r. - 3 i w 2024 r. - 1) w wyniku, których nie stwierdzono nieprawidłowości. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Dębicy przeprowadził dwie kontrole (w 2023 r. - 1 i w 2024 r. - 1), które dotyczyły:

- w 2023 r. oceny stanu sanitarnego Placówki;
- w 2024 r. oceny stanu sanitarno-technicznego kuchni oraz sposobu żywienia na podstawie jadłospisu dekadowego.

Kontrola przeprowadzana w 2023 r. przez PCPR w Dębicy obejmowała organizację Placówki m.in. w zakresie liczby dzieci pozostających pod opieką jednego wychowawcy i innych osób pracujących z dziećmi, warunków sprawowania opieki w godzinach nocnych, trybu przeprowadzania diagnozy psychofizycznej oraz prowadzenia dokumentacji dziecka.

W 2023 r. Wojewoda przeprowadziła kontrolę w związku z otrzymaniem od Dyrektora informacji o przyjęciu jednego dziecka ponad regulaminową liczbę osób oraz przebywaniem jednego wychowanka w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Ropczycach. Kontrola wykazała, iż sytuacja ta spełniała wymogi określone w art. 95 ust. 3a ustawy o pieczy zastępczej i Wojewoda wydała stosowne zezwolenie.

²⁰ Tj.: od 1 lipca 2021 r. na czas nieokreślony z podmiotem leczniczym prowadzącym ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży; od 3 czerwca 2022 r. do 14 kwietnia 2023 r. i od 24 marca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. umowę zlecenia z psychologiem; od 2 stycznia 2024 r. na czas nieokreślony zawarto kolejne porozumienie z podmiotem leczniczym prowadzącym ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży.

W okresie objętym kontrolą do Wojewody, Starosty i jednostek organizacyjnych Powiatu Dębickiego oraz Domu Dziecka nie wpłynęły skargi dotyczące funkcjonowania i realizowania przez Placówkę zadań opiekuńczo-wychowawczych.
(akta kontroli: tom I str. 229-270)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2022-2024 organizacja procesu udzielania pomocy oraz zakres działania Domu Dziecka Jaś były zgodne z przepisami *ustawy o pieczy zastępczej i rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej* oraz regulaminem organizacyjnym. Placówka spełniała wymogi dotyczące miejsca jej prowadzenia. Budynek, w którym znajdował się Dom Dziecka Jaś i Hanka został podzielony na dwa odrębne lokale stanowiące odrębne nieruchomości w rozumieniu *ustawy o własności lokali*. W Placówce zapewniono odpowiednie do życia i nauki warunki lokalowe, zaś pracownicy posiadali wymagane kwalifikacje wynikające z obowiązujących przepisów prawa²¹. Placówka uzyskała zezwolenie Wojewody na prowadzenie placówki typu socjalizacyjnego z maksymalną liczbą 10 dzieci.

OBSZAR

2. Realizowanie działań opiekuńczo-wychowawczych

Opis stanu
faktycznego

1. W wyniku badania 12 spraw²² ustalono, że dla wszystkich dzieci pedagog sporządziła diagnozy psychofizyczne. Diagnozy zostały sporządzone po przyjęciu wychowanków do Placówki w terminie od 2 dni do 13 dni i zawierały wszystkie wymagane elementy określone w § 14 ust. 1, 2, 3, 4 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*. Wszystkie diagnozy uwzględniały: analizę rozwoju dziecka oraz analizę mocnych stron dziecka i jego potrzeb w zakresie emocjonalnym, opiekuńczym, rozwojowym i społecznym; przyczyny kryzysu w rodzinie oraz jego wpływ na rozwój dziecka; relacje dziecka z jego najbliższym otoczeniem i osobami ważnymi dla niego. Diagnozy zawierały dostosowane do wieku, rozwoju i doświadczenia dziecka wskazania dotyczące m.in.: dalszej pracy pedagogicznej, programu terapeutycznego, pracy z rodziną dziecka, pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej oraz pracy przygotowującej do usamodzielnienia.

(akta kontroli: tom I str. 271-295)

2. W latach 2022-2024 wszystkim dzieciom w Domu Dziecka zapewnione zostały świadczenia wskazane w § 18 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej* oraz w art. 93 ust. 4 *ustawy o pieczy zastępczej*. Działania wskazane w ww. przepisach prawnych były planowane i realizowane osobno dla Domu Dziecka Jaś i Domu Dziecka Hanka. Wychowankom zapewniono udział w zajęciach wychowawczych, kompensacyjnych, terapeutycznych i rewalidacyjnych. Dzieci korzystały z psychoterapii i zajęć rozwijających zainteresowania i zdolności.

(akta kontroli: tom I str. 375-387, 389)

W latach 2022-2024 w Domu Dziecka obowiązywały wprowadzone zarządzeniem Dyrektora z 2021 r.²³ procedury zapewniające bezpieczeństwo wychowankom. Wskazano w nich sposób postępowania w sytuacjach dotyczących m.in.:

²¹ Art. 97 ust. 1 i 3; art. 99 ust. 1; art. 98 ust. 1 i art. 99 ust. 4 *ustawy o pieczy zastępczej* oraz art. 21 ust. 1 *ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym* (Dz.U. z 2024 r. poz. 1802).

²² Z tego: z 2016 r. - 1; z 2017 r. - 1; z 2019 r. - 1; z 2020 r. - 2; z 2021 r. - 2; z 2022 r. - 4 i z 2023 r. - 1.

²³ Zarządzenie nr 5 Dyrektora Domu Dziecka Hanka w Dębicy z dnia 1 marca 2021 r. w sprawie wprowadzenia procedur zapewniających bezpieczeństwo wychowankom Domu Dziecka Jaś w Dębicy.

- przyjmowania wychowanków do Placówki;
- pozyskania informacji o wykorzystaniu seksualnym wychowanka;
- postępowania w celu zapewnienia bezpieczeństwa wychowankom;
- organizowania imprez i wycieczek turystyczno-krajoznawczych;
- wyjść na basen;
- postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych.

W ww. procedurach określono zasady dotyczące m.in.:

- sposobu przekazywania i dokumentowania informacji między wychowawcami na temat dzieci, ich procesu wychowawczego, podjętych decyzji w związku z zachowaniami agresywnymi lub niestosownymi do wieku (w tym: zachowaniami o podtekście seksualnym, agresji rówieśniczej, niesubordynacji, spożycia alkoholu lub innych substancji odurzających);
- zgłaszanych przez dzieci uwag, postulatów, podawania leków, dokumentacji medycznej.

Zgodnie z obowiązującymi procedurami informacje dotyczące m.in. zachowań dzieci, złego samopoczucia, niesubordynacji, wyjść na spacer lub spotkań z rówieśnikami odnotowywano w *Zeszytach przekazu*.

(akta kontroli: tom I str. 296-312, tom II str. 80)

Zasady dotyczące sposobu karania i nagradzania dzieci zostały określone w regulaminie organizacyjnym. Wszystkie dzieci po przybyciu do Placówki były zapoznawane z obowiązującym regulaminem organizacyjnym i regulaminem przyznawania kieszonkowego, w tym z systemem nagradzania i karania oraz z prawami dziecka²⁴. Informacje te były przypominane wychowankom również w trakcie *Spotkań społeczności*.

W latach 2022-2024 stosowano kary polegające: na upomnieniu dziecka lub obniżeniu kieszonkowego²⁵. Za każdym razem przed podjęciem decyzji o ukaraniu dziecka wychowawca, pedagog lub Dyrektor przeprowadzali rozmowy na temat negatywnego zachowania i jego skutków dla tej osoby oraz najbliższego otoczenia. Każde ukarane dziecko miało prawo odwołania się od decyzji o nałożeniu kary do Dyrektora. W latach 2022-2024 do Dyrektora nie wpłynęły skargi związane z nałożonymi na wychowanków karami. Nie odnotowano także nieprawidłowego zachowania pracowników Domu Dziecka względem dzieci, naruszających ich godność i poczucie bezpieczeństwa.

Wychowankowie byli również nagradzani m.in. za: dobre sprawowanie i wyniki w nauce, wzajemną pomoc koleżeńską, kulturę osobistą w stosunku do siebie i kolegów, wywiązywanie się z obowiązków, pomoc. Nagrodami stosowanymi w Placówce była m.in. pochwała wychowawcy i podwyższenie kieszonkowego²⁶. Informacje dotyczące nałożonej kary lub przyznanej nagrody odnotowywano w *Zeszytach przekazów*.

(akta kontroli: tom I str. 13-31, 313-331, tom II str. 208-222)

Dla każdego z 12 wychowanków, których sprawy poddano badaniu zapewniono odpowiednie świadczenia wynikające z przepisów *ustawy i rozporządzenia o pieczy zastępczej*²⁷ (w tym: całodobową opiekę, zaspokojenie potrzeb bytowych, zdrowotnych, społecznych, kształcenie dostosowane do wieku i możliwości rozwojowych, zajęcia terapeutyczne). Plany pomocy dziecku zostały opracowane przez wychowawcę prowadzącego we współpracy z pedagogiem i podmiotem

²⁴ Ustalono na podstawie sporządzonych przez pedagoga notatek z tych rozmów.

²⁵ Miesięczne kieszonkowe zostało obniżone od 1 do 5 wychowankom.

²⁶ Miesięczne kieszonkowe zostało podwyższone od 1 do 11 wychowankom.

²⁷ art. 4 pkt 4, 5, 7, 9; art. 93 ust. 4 pkt 1, 2, 5, 6, 7; art. 100 ust. 1; art. 100 ust. 2 i 3 *ustawy o pieczy zastępczej*; § 13 ust. 2 pkt 3, § 15 ust. 1, 2, 3, 4, 5 i 6; § 17 ust. 1 pkt 1; § 18 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11 i ust. 4 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*.

organizującym pracę z rodziną lub asystentem rodziny, jeżeli został powołany²⁸. Plany pomocy dziecku opracowywano niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej (tj. w tym samym lub kolejnym dniu). Wszystkie badane plany pomocy były dostosowane do celów i zadań oraz zidentyfikowanych potrzeb dziecka, uwzględniały wszelkie okoliczności stwierdzone w diagnozach psychofizycznych. Odnosiły się do sytuacji rodzinnej, rozwoju psychicznego, fizycznego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości dziecka. Zawierały cele i działania krótkoterminowe i długoterminowe adekwatne do wieku dziecka, jego możliwości psychofizycznych, sytuacji rodzinnej, stopnia przebiegu procesu przygotowania dziecka do usamodzielnienia, wyznaczały cele pracy z dzieckiem uwzględniające możliwość powrotu do rodziny biologicznej, umieszczenie w rodzinie przysposabiającej/zastępczej lub przygotowanie do usamodzielnienia. Założone w planach pomocy dziecku cele i działania były dostosowane do indywidualnej sytuacji wychowanka, nie były standardowe, różniły się dla poszczególnych dzieci.

Plany pomocy dziecku opracowane zostały z wykorzystaniem: diagnoz psychofizycznych, dokumentacji dotyczącej dziecka (odpis aktu urodzenia, orzeczenie sądu o umieszczeniu dziecka w Placówce lub wniosku o umieszczenie dziecka w Placówce), dokumentów o stanie zdrowia, dokumentów ze szkoły, informacji o prowadzonej pracy z rodziną dziecka i jej rezultatach oraz analizy m.in. zmian procesu rozwoju psychicznego i fizycznego dziecka w trakcie pobytu w Placówce, jego potrzeb w sferze opiekuńczej, rozwojowej, emocjonalnej, relacji społecznych, funkcjonowania w szkole, możliwości powrotu do rodziny biologicznej. Plany pomocy dziecku uwzględniały informacje przekazywane przez podmioty organizujące pracę z rodziną (w przypadkach gdy był powołany), zawierały opis wpływu sytuacji kryzysowej w rodzinie na rozwój dziecka. Przy sporządzaniu pierwszych planów pomocy analizy określne w § 15 ust. 4 pkt 3 i 4 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej* dokonywano m.in.: na podstawie obserwacji dziecka i prowadzonych z nim rozmów, informacji i dokumentów pozyskanych ze szkoły, od asystenta rodziny²⁹ lub ośrodka pomocy społecznej³⁰, rozmów z rodzicem lub innymi osobami sprasowującymi wcześniej opiekę. Dokumenty oraz notatki sporządzane z rozmów z asystentem rodziny lub pracownikiem socjalnym, wychowawcą, pedagogiem były umieszczane w aktach wychowanków.

Analizy realizacji planu pomocy dziecku dokonywali wychowawcy, którzy następnie przedstawiali ją na posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka. Wszystkie plany pomocy dziecku były modyfikowane w zależności od zmieniającej się sytuacji dziecka (nie rzadziej niż raz na sześć miesięcy).

(akta kontroli: tom I str. 336-374)

W latach 2022-2024 w Domu Dziecka mieszkało 15 wychowanków³¹, którzy przebywali w Placówce od 12 do 43 miesięcy³².

W okresie objętym kontrolą Dom Dziecka opuściło: troje wychowanków w związku z usamodzielnieniem z tytułu osiągnięcia 18 lat lub osiągnięcia 25 roku życia³³ i jedna wychowanka w związku z powrotem pod opiekę rodziny biologicznej.

W Placówce powyżej dwóch lat przebywało 10 dzieci, z tego:

- sześcioro zgłoszono do umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej;
- jedno zgłoszono do przysposobienia;

²⁸ W trzech przypadkach rodzina miała przyznanego asystenta.

²⁹ Jeżeli był powołany.

³⁰ Jeżeli rodzina była pod opieką pracownika socjalnego.

³¹ W tym: ośmioro dzieci przed utworzeniem Domu Dziecka Jaś przebywało w Domu Dziecka Hanka od siedmiu do 126 miesięcy.

³² Do 25 października 2024 r.

³³ W przypadku kontynuowania nauki.

- troje nie wyraziło zgody na umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej.

W latach 2022-2024 do Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie zgłoszono informację o przebywającym w Placówce jednym dziecku z uregulowaną sytuacją prawną w celu znalezienia rodziny przysposabiającej oraz realizacji zadania wynikającego z art. 100 ust. 4 i 4a *ustawy o pieczy zastępczej*. Ośrodek Adopcyjny w Rzeszowie nie zakwalifikował dziecka do przysposobienia z uwagi na brak zgody kwalifikowanego wychowanka.

(akta kontroli: tom I str. 33-34, tom II str. 128-142)

3. Dzieciom zapewniono w Placówce udział w zajęciach terapeutycznych w tym: w terapii pedagogicznej, zajęciowej, terapii ręki, zajęciach rewalidacyjnych, treningu umiejętności społecznych. W prowadzonych w Placówce zajęciach terapeutycznych jednorazowo nie uczestniczyło więcej niż sześcioro dzieci. W latach 2022-2024³⁴ zajęciami terapeutycznymi prowadzonymi w Domu Dziecka objęto wszystkich przebywających w tym okresie wychowanków (15). Wzięli oni udział łącznie w 1 476 zajęciach. Liczba zatrudnionych w Placówce osób posiadających kwalifikacje do prowadzenia terapii (w tym: ręki, zajęciowej, autyzmu, treningu umiejętności społecznych) oraz ich wymiar czasu pracy zapewniały dzieciom uzyskanie realnej pomocy w tym zakresie. Pomocą pedagoga zostały objęte wszystkie dzieci przebywające w Placówce, które wzięły udział łącznie w 678 terapiach pedagogicznych. Liczba dzieci podczas zajęć prowadzonych przez pedagoga i wychowawcę odpowiadała potrzebom dzieci i rodzajowi prowadzonych zajęć. W trakcie zajęć opiekuńczo wychowawczych pod opieką jednego wychowawcy nie przebywało więcej niż 14 dzieci, zaś podczas zajęć z pedagogiem - nie więcej niż sześcioro dzieci. Wychowawcy kierowali procesem wychowawczym nie więcej niż pięciorgo dzieci.

(akta kontroli: tom I str. 375-388)

Wychowankom znajdującym się w latach 2022-2024 w Domu Dziecka zapewniono pomoc psychologiczną. Diagnozie psychologa poddano wszystkie dzieci, w tym w okresie objętym kontrolą sześcioro. Z terapii psychologicznej korzystało 13 z 15 przebywających w tym czasie w Placówce wychowanków. Wzięli oni udział łącznie w 234 zajęciach z psychologiem. W latach 2022-2024 dwóch wychowanków nie korzystało z terapii psychologicznej, gdyż byli w tym okresie pełnoletni i nie wyrażali woli uczestniczenia w niej. W latach 2022-2024 z psychoterapii korzystało czworo dzieci i wzięli oni udział łącznie w 103 terapiach.

(akta kontroli: tom I str. 387)

Wychowankowie uczęszczali na zajęcia pozalekcyjne, tj. zajęcia sportowe (w tym: treningi piłki nożnej, kickboxing, akrobatykę), kurs nauki śpiewu oraz koła teatralne. Dla dzieci organizowane były wyjazdy, wyjścia na basen, do kina i teatru, wycieczki do Oslo i Pragi. Podczas wakacji dzieci wyjeżdżały na letni wypoczynek (kolonie): w 2022 r. wychowankowie przebywali w Daliowej i w Sanoku, w 2023 r. w Niedzicy i w 2024 r. w Szczawnicy.

(akta kontroli: tom I str. 389, tom II str. 223-230)

W Placówce obowiązywała przyjęta zarządzeniem Dyrektora z 2 stycznia 2022 r.³⁵ procedura gospodarowania środkami 500+/800+³⁶, które zostały przyznane wychowankom jako świadczenie wychowawcze. Zgodnie z ww. procedurą pozyskane

³⁴ Do 9 grudnia 2024 r.

³⁵ Zarządzenie nr 2 Dyrektora Domu Dziecka Hanka w Dębicy z dnia 2 stycznia 2022 r. w sprawie gospodarowania środkami finansowymi, które zostały przyznane wychowankom Domu Dziecka Jaś w Dębicy jako świadczenie wychowawcze.

³⁶ Ustawa z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576.), dalej: ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

środki wpływały na konto Placówki i księgowano je z podziałem na wychowanków, co umożliwiało wskazanie wysokości środków otrzymanych na poszczególne dzieci. Środki 500+/800+ przeznaczone były na rozwój zainteresowań dzieci (w tym: wypoczynek wakacyjny, kurs nauki śpiewu, rysunku, zakupy sprzętów i odzieży niezbędnej do treningów, o które wnioskowali wychowankowie). Wniosek podpisany przez wychowawcę był podstawą do dokonania zakupu, udokumentowanego fakturą lub rachunkiem. W okresie od 2 stycznia 2022 r. do 31 stycznia 2023 r. pełnoletni wychowankowie opuszczający Dom Dziecka na podstawie składanych przez siebie wniosków do Dyrektora otrzymywali zgromadzone środki 500+/800+ na wskazane przez nich konta bankowe. W przypadku dzieci niepełnoletnich opuszczających Placówkę o środki te wnioskowali opiekunowie prawni. Od 1 lutego 2023 r. w związku ze zmianą ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci³⁷ zmianie uległo zarządzenie Dyrektora w sprawie gospodarowania środkami finansowymi 500+/800+³⁸. Zgodnie z wprowadzoną zmianą, w sytuacjach powrotu dzieci do rodziny biologicznej Dom Dziecka miał występować do Sądu o wydanie zarządzeń o sposobie dysponowania środkami finansowymi pochodzącymi ze świadczenia wychowawczego 500+/800+, zgromadzonymi jako oszczędności wychowanka. W okresie od 1 lutego 2023 r. do 31 grudnia 2024 r. Placówka nie występowała do Sądu o wydanie zarządzeń ww. sprawach, gdyż żadne dziecko w tym terminie nie wróciło do rodziny biologicznej.

(akta kontroli: tom I str. 33-34, 390-405)

W latach 2022-2024 zatrudnieni w Domu Dziecka wychowawcy świadczyli pracę wyłącznie na rzecz tej placówki. W okresie objętym kontrolą w Placówce w tym samym czasie zatrudnionych było sześciu wychowawców, w tym:

- od 1 stycznia 2022 r. do 31 sierpnia 2023 r. w wymiarze 40 godzin tygodniowo pięcioro i w wymiarze 24 godzin tygodniowo jeden;
- od 1 września 2023 r. do 31 grudnia 2024 r. w wymiarze 40 godzin tygodniowo czterech i w wymiarze 32 godzin tygodniowo dwóch.

W okresie objętym kontrolą nie było w Placówce zatrudnionych opiekunów dziecięcych i pracowników socjalnych. Pedagog obsługujący Dom Dziecka był zatrudniony w Domu Dziecka Hanka w wymiarze 40 godzin tygodniowo. W latach 2022-2024 pedagog oraz wychowawcy pracowali według ustalonego harmonogramu pracy. Zgodnie z zakresem czynności pedagog zadania dotyczące m.in. przygotowania diagnozy psychofizycznej, prowadzenia badań pedagogicznych oraz terapii pedagogicznej wykonywała w obu placówkach. Według treści wyjaśnień Dyrektora i Pedagoga, godziny pracy pedagoga był zaplanowane, tak aby w każdej chwili mógł reagować na trudne sytuacje w obu domach dziecka.

Rozkład godzin pracy pedagoga umożliwiał współpracę ze szkołami, Sądem i innymi instytucjami oraz prowadzenie terapii pedagogicznej z wychowankami i działań reintegracyjnych z ich rodzicami.

(akta kontroli: tom I str. 119-120, 121, 406-413,
tom II str. 2-3, 77-79)

W latach 2022-2024 w Placówce nastąpiła jedna zmiana na stanowisku wychowawcy. Wszyscy zatrudnieni w Domu Dziecka pracownicy zostali zatrudnieni na podstawie umów o pracę. Dla wszystkich wychowawców zatrudnionych w Placówce sporządzono zakresy czynności.

(akta kontroli: tom I str. 121)

³⁷ Art. 9a ust. 1 i 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2024 r. poz. 1576).

³⁸ Zarządzenie nr 1 Dyrektora Domu Dziecka Hanka w Dębicy z dnia 16 stycznia 2023 r. w sprawie zmiany regulaminu gospodarowania środkami finansowymi, które zostały przyznane wychowankom Domu Dziecka Jaś w Dębicy jako świadczenie wychowawcze.

W latach 2022-2024 nie występowały sytuacje zaprzestania działalności Domu Dziecka. W okresie od 24 do 26 grudnia 2022 r. żaden z wychowawców nie świadczył opieki nad dziećmi w Placówce, gdyż wszyscy wychowankowie spędzali Święta Bożego Narodzenia u swoich rodzin. Od 8 do 9 kwietnia 2023 r. i od 24 do 26 grudnia 2023 r. wychowawcy pracowali tylko w godzinach nocnych od 22:00 do 6:00, gdyż 10 z 11 wychowanków spędzało święta u swoich rodzin. Jeden wychowanek przebywał w Domu Dziecka w nocy (od 22:00 do 6:00), na dzień zwalniany był do osoby, która do czasu umieszczenia go w Placówce stanowiła dla niego rodzinę zastępczą. W dniach od 25 do 26 grudnia 2024 r. żaden z wychowawców nie świadczył opieki nad dziećmi w Placówce, gdyż wszyscy wychowankowie spędzali Święta Bożego Narodzenia u swoich rodzin.

W okresach wakacyjnych: od 31 lipca do 9 sierpnia 2023 r. i od 29 lipca do 7 sierpnia 2024 r. wychowawcy nie świadczyli opieki nad dziećmi w Placówce z uwagi na ich wyjazd na wypoczynek letni (kolonię) zorganizowany przez Stowarzyszenie Siła Marzeń.

(akta kontroli: tom I str.419-430, tom II str. 2-76)

W latach 2022-2024 w Placówce przebywało nie więcej niż 14 dzieci w tym samym czasie. Szczegółowym badaniem objęto harmonogramy pracy oraz listy obecności wychowawców Domu Dziecka w miesiącach lipiec, grudzień w latach 2022-2024.

Na podstawie analizy ww. list ustalono, że w miesiącach lipiec i grudzień w latach 2022-2024 w godzinach nocnych opiekę sprawował jeden wychowawca oraz nie było przerw w sprawowaniu opieki nad dziećmi.

(akta kontroli: tom I str. 33-34, 95-100, 419-430)

Na podstawie list obecności za lipiec i grudzień w latach 2022-2024 oraz informacji zamieszczonych w *Zeszytach przekazów* ustalono, że dokonywano obchodów nocnych, co najmniej trzykrotnie w ciągu nocy. W okresie objętym kontrolą żaden wychowanek Placówki nie przebywał w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym³⁹ lub w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapeutycznym⁴⁰.

(akta kontroli: tom I str. 419-430, tom II str. 80-102, 123-142)

4. Analiza dokumentacji 12 spraw dzieci wykazała, że sporządzono dla każdego wychowanka pozostałe wymagane przepisami § 17 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*⁴¹ dokumenty, tj. karty pobytu dziecka, arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych. Dokumenty te zawierały wymagane elementy, a wpisy w nich były dokonywane na bieżąco.

Wychowawcy prowadzili karty pobytu dziecka⁴², z zachowaniem terminów określonych w *rozporządzeniu w sprawie pieczy zastępczej*. Wpisy w kartach pobytu dziecka dotyczyły aktualnych potrzeb i problemów dzieci, stanu zdrowia, przyjmowanych leków, zidentyfikowanych trudności oraz określały działania zaradcze. Dokonywane wpisy nie były ogólne, lakoniczne i nie powtarzały się w kolejnych miesiącach.

Prowadzona w Placówce ewidencja dzieci zawierała informacje na temat: imienia i nazwiska dziecka, daty i miejsca urodzenia, adresu jego ostatniego miejsca zamieszkania oraz aktualnego adresu zamieszkania rodziców lub opiekunów prawnych.

Dla każdego z 12 dzieci pedagog zatrudniony w Placówce sporządził arkusze badań i obserwacji pedagogicznych, które prowadził w sposób usystematyzowany i spójny,

³⁹ Dalej: MOW.

⁴⁰ Dalej: MOS.

⁴¹ § 17 ust. 1, 4 i 5 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*.

⁴² Zgodnie z przepisami §17 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej* - kartę pobytu dziecka uzupełnia się nie rzadziej niż co miesiąc w przypadku dziecka umieszczonego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (domach dziecka).

odzwierciedlający wykonywaną pracę wychowawczą. Pedagog z prowadzonych przez siebie zajęć sporządzał karty udziału w zajęciach.

Z dokumentacji 12 dzieci objętej analizą wynikało, że wszystkie dzieci uczestniczyły w różnych formach terapii prowadzonych w Placówce (w tym: w treningu umiejętności społecznych, terapii zajęciowej, terapii ręki, zajęciach kompensacyjnych pn. *Popołudnie z gramami*). Ze wszystkich zajęć terapeutycznych prowadzonych w Domu Dziecka sporządzano karty udziału dzieci w zajęciach z opisem ich przebiegu.

W latach 2022-2024 wsparciem psychologa objęto 11 z 12 dzieci, których dokumentację poddano badaniu. Przeprowadzono od jednego do 56 spotkań z psychologiem. Psycholog sporządzał arkusz badań i obserwacji psychologicznych, o którym mowa w § 17 ust. 1 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*. Wsparcie psychologa obejmowało diagnozę psychologiczną, określenie zakresu i kierunków pracy z dzieckiem. W ramach terapii prowadzono rozmowy wspierające, motywujące do szukania rozwiązań problemów oraz rozmowy dotyczące radzenia sobie ze stresem, z trudnymi emocjami i zaistniałą sytuacją rodzinną. Podejmowano również problematykę relacji rówieśniczych i akceptacji przez grupę. Ponadto, ze starszymi wychowankami poruszano problematykę wejścia w dorosłość oraz wyboru szkoły lub zawodu.

W latach 2022-2024 w zajęciach terapeutycznych prowadzonych w Domu Dziecka Jaś nie uczestniczyły dzieci z Domu Dziecka Hanka. Dla wychowanków Domu Dziecka Jaś prowadzono odrębną dokumentację (w tym: ewidencję, karty pobytu, arkusze badań i obserwacji pedagogicznych i psychologicznych).

(akta kontroli: tom I str. 387, tom II str. 143-162)

Informacje dotyczące podawania leków dla dzieci (data, godzina, nazwa leku) zapisywano w *zeszycie wydawania leków*. Ustalono zostały zasady podawania leków dzieciom, a także wykaz osób upoważnionych do wydawania leków. W Placówce prowadzono *Zeszyt wizyt specjalistycznych i lekarskich*, w którym zapisywano dane dziecka, planowane terminy wizyt u lekarza specjalisty.

(akta kontroli: tom II str. 143-162, 80, 103-122)

5. W Placówce powołano Zarządzeniem Dyrektora z 2021 r.⁴³ *Zespół ds. Okresowej Oceny Dziecka* spełniający wymogi określone w art. 137 ust. 1 i 2 *ustawy o pieczy zastępczej*. W latach 2022-2024 nie było przypadków nieprzeprowadzenia oceny sytuacji dziecka przez zespół. Szczegółowemu badaniu poddano dziewięć spraw dzieci⁴⁴. W okresie objętym kontrolą we wszystkich posiedzeniach zespołu uczestniczyli: Dyrektor Domu Dziecka, Dyrektor PCPR w Dębicy, pedagog, wychowawca kierujący procesem wychowawczym. W pięciu z sześciu posiedzeń dotyczących jednego dziecka uczestniczył asystent rodziny. W jednym posiedzeniu zespołu dotyczącego dziecka będącego sierotą naturalną uczestniczył m.in. kurator dziecięcy i Zastępca Dyrektora Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie. W przypadku sześciorga dzieci matka lub ojciec uczestniczyli w posiedzeniach zespołu⁴⁵ i mieli możliwość wyrażenia opinii. W dwóch przypadkach żaden z rodziców nie uczestniczył w żadnym z posiedzeń zespołu. Rodziców informowano o terminach posiedzeń zespołów podczas rozmów telefonicznych, z których sporządzono notatki.

Z posiedzeń zespołu sporządzano protokoły, w których dokonywano oceny okresowej sytuacji każdego dziecka. Protokoły odnosiły się do wszystkich zagadnień wskazanych w art. 136 *ustawy o pieczy zastępczej*. Każdorazowo poddawano analizie metody oraz efekty stosowanej pracy z dzieckiem, celem ich modyfikacji oraz

⁴³ Zarządzenie nr 4 Dyrektora Domu Dziecka Hanka z dnia 1 marca 2021 r. r. w sprawie powołania Zespołu ds. Okresowej Oceny Dziecka w Domu Dziecka Jaś w Dębicy, dalej: zespół.

⁴⁴ Z tego: z 2019 r. - 1, z 2020 r. - 1, z 2021 r. - 2, z 2022 r. - 4 z 2023 r. - 1.

⁴⁵ W tym: w przypadku jednego dziecka rodzic uczestniczył we wszystkich posiedzeniach zespołu. W przypadku pozostałych czworga dzieci rodzic uczestniczył w jednym lub dwóch posiedzeniach zespołów.

zmiany i indywidualizacji planu pomocy dziecku. Wpisy w protokołach w tych kwestiach nie były ogólnymi zapisami w formie pojedynczych zdań. Wszystkie sporządzone podczas posiedzeń zespołu oceny zawierały podpisy osób oceniających. Zespół po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka formułował na piśmie wnioski dotyczące zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce lub powrotu do rodziny biologicznej i przysyłał go do sądu.

W latach 2022-2024 w posiedzeniach zespołu dotyczących pięciu z dziewięciu spraw objętych badaniem przynajmniej raz uczestniczyli wychowankowie, którym zapewniono możliwość wyrażenia własnej opinii.

(akta kontroli: tom II str. 163-189)

W ośmiu z dziewięciu objętych badaniem spraw, zespół dokonywał oceny nie rzadziej niż co pół roku. W jednym przypadku z uwagi na negatywne zachowania dziecka posiedzenie zespołu do spraw okresowej oceny jego sytuacji, trzy razy zwołano po upływie od 3 do 4 miesięcy. Na jednym z tych trzech posiedzeń, zespół zdecydował o poinformowaniu Komendy Powiatowej Policji w Dębicy oraz Sądu Rejonowego w Dębicy o czynach karalnych tego dziecka. Ponadto, zespół zdecydował o wzmożeniu oddziaływania wychowawczego i pedagogicznego.

(akta kontroli: tom II str. 169, 188-191)

6. W ośmiu z dziewięciu objętych badaniem spraw w latach 2022-2024 zespół powołany w Domu Dziecka nie sporządzał żadnych opinii wskazanych w art. 139 a ustawy o pieczy zastępczej, gdyż rodzice dzieci mieli ograniczoną lub zawieszoną władzę rodzicielską. W przypadku jednego dziecka z uwagi na śmierć obojga rodziców zespół opracował opinię do Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie. Opinię sporządzoną zgodnie ze wskazówkami wynikającymi z art. 139 a ustawy o pieczy zastępczej razem z kartami dziecka, informacjami o stanie zdrowia oraz informacjami o rozwoju psychofizycznym wysłano do Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie. Po analizie otrzymanych dokumentów oraz po przeprowadzeniu diagnozy przez pracownika Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie zgłoszony wychowanek nie został zakwalifikowany do przysposobienia, gdyż nie wyraził na to zgody.

(akta kontroli: tom II str. 192-207)

7. W Domu Dziecka informowano dzieci po przybyciu o prawach określonych w *Konwencji Praw Dziecka* (w tym: o prawie do wolności sumienia i religii, prawie do informacji i wyrażania opinii w sprawach, które ich dotyczą) oraz o prawach i obowiązkach wychowanków określonych w regulaminie organizacyjnym obowiązującym w Placówce. W latach 2022-2024⁴⁶ ośmiokrotnie (z tego: w 2022 r. - 3; w 2023 r. - 2; w 2024 r. - 3) w trakcie tzw. *Spotkań społeczności* informowano dzieci, jakie mają prawa, jakie instytucje zajmują się sprawami dzieci. W trakcie tych spotkań przypominano wychowankom gdzie wywieszono ulotki zawierające m.in. numery telefonów do: Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, Dziecięcego Telefonu Zaufania Rzecznika Praw Dziecka. Na jednym ze *Spotkań społeczności* w dniu 12 sierpnia 2024 r. omówiono także wprowadzone w Placówce *Standardy Ochrony Małoletnich*.

Wychowankom zapewniono wolność sumienia i religii, kwestie te były również omawiane z dziećmi na *Spotkaniach społeczności*. Placówka nie wymuszała uczestnictwa w nabożeństwach i nie prowadziła agitacji religijnej, nie dyskryminowała dzieci innej wiary, nie zmuszała do praktyk religijnych. Tematykę rozmów oraz terminy *Spotkań społeczności* dokumentowano w formie notatek.

(akta kontroli: tom II str. 208-222)

⁴⁶ Do 4 listopada 2024 r.

8. W Domu Dziecka podejmowano działania reintegracyjne mające na celu powrót dzieci do rodzin biologicznych stosownie do przepisów *ustawy o pieczy zastępczej*⁴⁷. W latach 2022-2024 działania reintegracyjne prowadzone były wobec 10 z 15 dzieci objętych opieką Placówki. Wobec trójki wychowanków nie podejmowano działań na rzecz powrotu do rodziny biologicznej, gdyż w okresie objętym kontrolą byli pełnoletni. W dwóch przypadkach nie było możliwości prowadzenia działań reintegracyjnych, ze względu na śmierć obojga rodziców jednego dziecka oraz pozbawienie matki praw rodzicielski przy jednoczesnym zawieszeniu praw ojcu drugiego dziecka.

(akta kontroli: tom II str. 231)

Na podstawie analizy 12 dokumentacji dzieci ustalono, że we wszystkich przypadkach badano możliwość powrotu dzieci do rodziny biologicznej. Stosowne zapisy znajdowały się zarówno w diagnozach psychofizycznych jak i planach pomocy dziecku. Działania mające na celu powrót dzieci do rodziny biologicznej były spójne z zapisami ww. dokumentach.

W dziewięciu przypadkach, w których rodzice mieli ograniczone prawa rodzicielskie, w zależności od zdiagnozowanego problemu podejmowano działania mające na celu powrót dzieci pod opiekę rodziców (lub jednego z rodziców), w tym:

- prowadzono rozmowy indywidualne z rodzicami na temat podjęcia leczenia odwykowego, sposobu okazywania dzieciom uczuć, zainteresowania ich problemami, szkód ponoszonych przez rodzinę z powodu nadużywania alkoholu;
- spisywano *Programy powrotu dziecka do rodziny*, w których określano zadania i czas ich realizacji;
- przekazywano rodzicom ulotki zawierające najważniejsze tematy z rozmów (w tym: *Dziesięć kroków ku temu jak stać się lepszym rodzicem*, *Jak zapobiegać trudności wychowawczym*, *Rola matki w rozwoju dziecka*).

Ponadto, informowano rodziców gdzie można uzyskać pomoc w leczeniu uzależnień oraz przekazywano im ulotki zawierające adresy i numery kontaktowe do tych miejsc. Działania reintegracyjne podejmowane w jednym przypadku ograniczały się do rozmów wychowawcy i pedagoga z rodzicem na temat poprawy relacji w rodzinie, rozwiązywania konfliktów. Z 12 objętych analizą spraw jedno dziecko wróciło do rodziny biologicznej pod opiekę obojga rodziców po okresie półtora roku i 19 dni.

(akta kontroli: tom I str. 33-34, tom II str. 232-265)

W 2024 r. Dyrektor, pedagog i wychowawca-koordynator uczestniczyli w szkoleniu przygotowującym do działań na rzecz reintegracji rodzin, tj. z zakresu wpływu więzi rodzinnych na rozwój dziecka. Pedagog ukończyła studia podyplomowe z negocjacji i mediacji obejmujące swym zakresem m.in. problematykę konfliktów i sposobów ich rozwiązywania. Jedna z wychowawczyń ukończyła studia podyplomowe z profilaktyki uzależnień.

(akta kontroli: tom I str. 162, 133-134, 141-143)

Dom Dziecka współpracował z Ośrodkiem Adopcyjnym w Rzeszowie w zakresie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w celu wydania małoletnim opinii o kwalifikacji lub jej braku do przysposobienia. W latach 2022-2024 Placówka zgłosiła jedno dziecko z uregulowaną sytuacją prawną. Według wyjaśnień Dyrektora Regionalnego Dyrektora Polityki Społecznej w Rzeszowie⁴⁸ w wyniku analizy otrzymanych dokumentów oraz diagnozy przeprowadzonej przez pracownika Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie zgłoszony wychowanek nie uzyskał kwalifikacji do przysposobienia, gdyż nie wyraził na nie zgody⁴⁹. Dyrektor ROPS wyjaśnił również,

⁴⁷ art. 4 pkt.1, 2, 3, art. 93 ust.4 pkt 3 i 4 *ustawy o pieczy zastępczej*.

⁴⁸ Dalej: Dyrektora ROPS.

⁴⁹ Dziecko ukończyło 13 lat.

że w ocenie Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie współpraca z Placówką była efektywna. Dom Dziecka przysyłał wymagane dokumenty niezbędne do wydania opinii kwalifikacyjnej małoletniego oraz udostępniał pomieszczenie do przeprowadzenia diagnozy dziecka.

(akta kontroli: tom II str.192-207, 269-271)

W przypadkach dzieci, które nie miały możliwości przysposobienia oraz powrotu do rodziny bionicznej Dom Dziecka podejmował współpracę z PCPR w Dębicy, w celu przeniesienia wychowanków do zdeinstytucjonalizowanej formy opieki. Według wyjaśnień Dyrektora PCPR w Dębicy współpraca ta była efektywna, jednak z powodu braku wolnych miejsc w rodzinnych formach opieki nie było możliwości przeniesienia dzieci z Placówki.

Dyrektor wyjaśniła, że jeżeli dziecko nie może powrócić do rodziny biologicznej powinno zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. Doświadczenia wskazują, że placówka powinna być miejscem przejściowym. Do prawidłowego rozwoju dziecka niezbędna jest rodzina i stałość opieki /.../. Z Domu Dziecka Jaś do rodzinnej pieczy zgłoszono 7 wychowanków. Z tego nie udało się umieścić ani jednej osoby w rodzinie zastępczej.

(akta kontroli: tom I str. 33-34, tom II str. 272-273, 340-342)

9. W Placówce prowadzono działania zmierzające do usamodzielnienia wychowanków zgodnie z Zarządzeniem nr 3 Dyrektora z 2021 r. w sprawie wprowadzenia programu przygotowującego wychowanków Domu Dziecka Jaś do samodzielności pn. *Program Ku dorosłości oraz planu zajęć wychowawczych, kulturalnych i specjalistycznych*⁵⁰, który zakładał przygotowanie dzieci do prawidłowego uczestnictwa w życiu społecznym, samodzielności zawodowej oraz życia zgodnego z powszechnie obowiązującymi normami prawnymi i społecznymi. Podejmowano działania w obszarach: wspomagania procesu nabywania wiedzy i wyboru ścieżki zawodowej; wspomagania procesu umiejętności zawodowych; nabywania umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego; przygotowania do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.

(akta kontroli: tom II str. 274-281)

Wobec sześciu wychowanków, których dokumentację poddano badaniu, działania zmierzające do usamodzielnienia w stopniu dostosowanym do wieku, rozwoju i doświadczenia rozpoczęto po umieszczeniu w Domu Dziecka według *Programu Ku dorosłości*. Działania te polegały m.in. na: nauce samodzielnego prania odzieży i korzystania z pralki automatycznej; prasowania; nauce samodzielnego przygotowywania posiłków (w tym: kolacji, ciast, deserów); nauce utrzymywania czystości, porządku w pokojach i w ogrodzie (w tym: sadzenia kwiatów, krzewów, plewienia, koszenia); nauce samodzielnego załatwiania spraw urzędowych (w tym: wyrobienia dowodu osobistego, założenia profilu kierowcy, konta w banku). W celu przygotowania do pełnego i aktywnego udziału w życiu społecznym i kulturalnym wychowankowie brali udział w wyjściach do kina i teatru, wyjazdach wakacyjnych. Ponadto, Dyrektor wyjaśniła, że *ważnym aspektem w przygotowaniu do dorosłego życia jest również umiejętność poruszania się po lotnisku, odprawa, lot samolotem, posługiwanie się obcą walutą oraz wykorzystywanie znajomości języka obcego. Dlatego Placówka zorganizowała dla wszystkich wychowanków 3-dniowy wyjazd do Pragi (2023 r.). W hotelu dzieci uczyły się korzystania z kart magnetycznych do*

⁵⁰ Zarządzeniem nr 3 Dyrektora Domu Dziecka Hanka w Dębicy z dnia 1 marca 2021 r. w sprawie wprowadzenia programu przygotowującego wychowanków Domu Dziecka Jaś w Dębicy do samodzielności pn. *Ku dorosłości oraz planu zajęć wychowawczych, kulturalnych i specjalistycznych, dalej: Program Ku dorosłości*.

pokoju, poruszania się windą oraz kultury spożywania posiłków w restauracji. W marcu 2024 r. wychowankowie Placówki wzięli udział w wycieczce do Oslo.

(akta kontroli: tom II str.223-230, 282-330)

Szczegółowemu badaniu poddano dokumentację dotyczącą procesu usamodzielnienia sześciu osób (z tego: pięć które osiągnęły pełnoletniość w latach 2021-2024 i jedna, która ukończy 18 rok życia w 2025 r.). Dla wychowanki, która osiągnie pełnoletniość w 2025 r., powołano w okresie objętym kontrolą opiekuna usamodzielnienia, a opracowanie indywidualnego programu usamodzielnienia zaplanowano na co najmniej miesiąc przed ukończeniem 18 roku życia. W czterech z sześciu analizowanych spraw opiekuna usamodzielnienia powołano terminowo. W dwóch przypadkach opiekun usamodzielnienia został powołany przez wychowanków usamodzielniających z 11 i 18 dniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w art. 145 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej.

Dyrektor wyjaśniła, że w przypadku jednego wychowanka wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia nastąpiło jeszcze przed umieszczeniem go w Domu Dziecka, w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bydgoszczy. Na opiekuna usamodzielnienia chłopak wskazał brata, który pełnił funkcję rodziny zastępczej dla niego. W związku z planami założenia rodziny zrzekł się tej funkcji i wyraził zgodę na umieszczenie chłopca w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie Polski.

W przypadku drugiego Wychowanka wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia nastąpiło z opóźnieniem 23 lutego 2022 r., gdyż na opiekuna postanowił wskazać partnera matki, który pracował za granicą. W związku z brakiem możliwości jego wcześniejszego powrotu, z chłopcem prowadzono rozmowy na temat usamodzielnienia, wyboru opiekuna, opracowania programu usamodzielnienia oraz terminowości tego procesu. W wyniku tych rozmów wychowanek funkcję opiekuna usamodzielnienia zaproponował wychowawcy.

(akta kontroli: tom II str. 282-337)

Dla wszystkich pięciu wychowanków indywidualne programy usamodzielnienia ukierunkowane na zdobywanie uprawnień odpowiadających zidentyfikowanym mocnym stronom i predyspozycjom, zostały opracowane przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia oraz zatwierdzone przez Dyrektorów PCPR⁵¹. Wszystkie indywidualne programy usamodzielnienia zawierały elementy wskazane w art. 145. ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej. Indywidualne programy usamodzielnienia zawierały informacje dotyczące zdobywania wykształcenia i nabywania dodatkowych umiejętności (zdobywania / podwyższania kwalifikacji zawodowych), w tym kursów: lakiernika samochodowego, języka angielskiego z zakresu branży gastronomicznej, uzyskania kwalifikacji do przewozu osób. Pięciu wychowanków uczestniczyło w kursie na prawo jazdy kategorii B (w tym: troje uzyskało prawo jazdy). Jeden z pięciu programów usamodzielnienia został opracowany w terminie krótszym niż miesiąc do osiągnięcia przez osobę usamodzielnianą pełnoletności.

Dyrektor wyjaśniła, że chłopak na opiekuna usamodzielnienia wskazał brata mieszkającego w Bydgoszczy. Okres epidemii Covid-19 oraz odległość pomiędzy Dębicą, a Bydgoszczą spowodowały brak możliwości bezpośredniego kontaktu oraz opracowania w porozumieniu z bratem programu usamodzielnienia. W związku z tym zasadnym była zmiana opiekuna na osobę, która będzie wspierała chłopca w procesie usamodzielnienia. Zmiana opiekuna dla wychowanka była bardzo trudna. Chłopak w Placówce przebywał niecały rok. Opuszczenie przez rodziców, następnie rozwiązanie rodziny zastępczej, spowodowały strach przed zmianami i brak zaufania do dorosłych. Długo negował wszelkie propozycje zmiany opiekuna

⁵¹ W tym: jeden przez Dyrektora PCPR w Bydgoszczy.

usamodzielnienia. Po licznych rozmowach wychowawczych na temat roli opiekuna, wychowanek zmienił opiekuna usamodzielnienia (brata) na wychowawcę. Dopiero wtedy zaistniała możliwość rzetelnego, zgodnego z potrzebami chłopca i w porozumieniu z nim opracowania programu usamodzielnienia.

(akta kontroli: tom II str. 282-330, 331-337)

Ponadto wyjaśniła, że aby we właściwym terminie wybrać opiekuna, a następnie opracować program usamodzielnienia Placówka prowadzi szereg działań z wychowanekami (rozmowy wychowawcze, rozmowy pedagogiczne, pogadanki w trakcie spotkań społeczności). Wychowawcy przeprowadzają również rozmowy ze wskazanymi przez wychowanekandydatami na opiekuna usamodzielnienia.

(akta kontroli: tom II str. 340-342)

10. W toku kontroli Dyrektor zwróciła uwagę na dostrzeżone przez nią problemy w funkcjonowaniu instytucjonalnej pieczy zastępczej polegające m.in. na niemożności przeniesienia dzieci z Placówki do rodzin zastępczych z uwagi na ich brak.

Ponadto wyjaśniła, że obecnie dużym problemem jest brak miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, który od czasu ustawowego zmniejszenia liczby miejsc w placówkach, tj. od 2021 r. pogłębia się. Brak miejsc generuje kolejne problemy, a mianowicie umieszczanie dzieci w placówce ponad regulaminowy limit miejsc. W sytuacji dowiezienia dzieci przez policję z powodu zagrożenia życia i zdrowia koniecznością jest natychmiastowe ich przyjęcie.

Brak miejsc w większości powiatów w Polsce powoduje umieszczanie dzieci w placówkach na terenie całej Polski. W Domu Dziecka Jaś obecnie przebywa chłopiec z Bydgoszczy (600 km od Dębicy). Traumą dla dziecka jest umieszczenie w placówce, a tak duża odległość i świadomość braku bezpośredniego kontaktu z rodziną jeszcze tą traumę pogłębia. Zadaniem placówki jest prowadzenie działań reintegracyjnych celem powrotu dzieci pod opiekę rodziców biologicznych. W ww. sytuacji, gdy rodzina ma problem z przyjazdem do placówki, a z dziećmi kontaktuje się telefonicznie, działania te są utrudnione.

(akta kontroli: tom II str. 340-342)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK działania opiekuńczo-wychowawcze realizowane w Domu Dziecka były dopasowane do zdiagnozowanych potrzeb dzieci. Dla każdego wychowanek sporządzono zgodnie z obowiązującymi przepisami rzetelne diagnozy psychofizyczne, plany pomocy, karty pobytu i udziału w zajęciach prowadzonych przez pedagoga, psychologa i osoby prowadzące terapie. Liczba dzieci uczestnicząca w tych zajęciach była zgodna z ustawowymi wymogami w tym zakresie. Wszystkim wychowankom zapewniono świadczenia określone w § 18 ust. 1 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej.

W Placówce opracowano regulacje wewnętrzne w zakresie sposobu przekazywania i dokumentowania informacji o dzieciach, procedury postępowania w przypadku przemocy oraz procedury określające prawa i obowiązki wychowanków, w tym dotyczące nagród i kar. Uregulowania i systemy oceny określały zasady pozytywnej dyscypliny, a przyjęte metody wychowawcze oraz zapisy dotyczące systemów oceny nie naruszały godności dziecka i służyły prawidłowemu procesowi wychowawczemu. Prawidłowo przeprowadzano okresowe oceny sytuacji dziecka z zachowaniem terminów określonych w ustawie o pieczy zastępczej. Prowadzono adekwatne do potrzeb działania reintegracyjne, których celem było umożliwienie powrotu dzieci do

rodzin biologicznych. Podejmowane działania zmierzające do usamodzielnia były dostosowane do wieku, możliwości i zainteresowań podopiecznych.

NIK zwraca uwagę, iż *ustawa o pieczy zastępczej* nie precyzuje roli domów dziecka w zakresie powoływania przez podopiecznych opiekunów usamodzielnienia oraz opracowywania przez nich programów usamodzielnienia. W celu zapewnienia terminowości tych działań placówki mogą jedynie prowadzić rozmowy uświadamiające wychowankom znaczenie całego procesu. Stwierdzone opóźnienie w opracowaniu przez wychowanka i jego opiekuna usamodzielnienia indywidualnego programu usamodzielnienia nie było spowodowane brakiem działań w tym zakresie. Opóźnienie miało charakter formalny i nie wywarło wpływu na przebieg tego procesu.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, 27 stycznia 2025 r.

Kontroler
Agnieszka Pomykała
Specjalista kontroli państwowej
/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Wicedyrektor

Witold Pałasz
/-/